

Sygn. akt II AKa 122/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 września 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku w II Wydziale Karnym w składzie

Przewodnicząca	SSA Alina Kamińska (spr.)
Sędziowie	SSA Halina Czaban SSA Jerzy Szczurewski
Protokolant	Anna Kuklińska

przy udziale prokuratora Bartłomieja Horby

po rozpoznaniu w dniu 27 września 2019 r.

sprawy **S. W.**

oskarżonego z art. 284§2 kk, art. 284§2 kk w zw. z art. 294§1 kk

z powodu apelacji obrońcy oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 3 kwietnia 2019 r. sygn. akt II K 143/18

I. zmienia wyrok w zaskarżonej części w ten sposób, że oskarżonego S. W. uniewinnia od popełnienia przypisanych mu czynów;

II. zasądza do Skarbu Państwa na rzecz S. W. kwotę 2880 zł tytułem poniesionych kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem I i II instancji;

III. kosztami procesu obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

S. W. został oskarżony o to, że:

I. w okresie od 26 września 2017 r. do 27 marca 2018 r. w miejscowości W. gm. G. jako właściciel Firmy Handlowo Usługowej (...) przywłaszczył powierzone mu na podstawie umowy zawartej w dniu 22 stycznia 2014 r. umowy leasingu operacyjnego o nr. (...) zawartej z (...)mienie w postaci ładowniki kołowej L. (...)plus 2 o wartości 387,450 zł na szkodę (...) SA z siedzibą we W. przy czym mienie to stanowi mienie znacznej wartości,

to jest o czyn z art. 284§2 k.k. w zw. z art. 294§1 k.k.

II. w okresie od 26 września 2017 r. do 27 czerwca 2018 r. w miejscowości W. gm. G. jako właściciel Firmy Handlowo Usługowej (...) przywłaszczył powierzone mu na podstawie zawartej w dniu 24 kwietnia 2014 r. umowy leasingu operacyjnego o (...) zawartej z (...) mienie w postaci samochodu ciężarowego marki M. (...) o numerze rejestracyjnym (...) i numerze nadwozia (...) o wartości 276 750 zł na szkodę (...) SA z siedzibą we W. przy czym mienie to stanowi mienie znacznej wartości,

to jest o czyn z art. 284§2 k.k. w zw. z art. 294§1 k.k.

III. w okresie od 26 września 2017 r. do 27 czerwca 2018 r. w miejscowości W. gm. G. jako właściciel Firmy Handlowo Usługowej (...) przywłaszczył mienie powierzone mu na podstawie zawartej w dniu 24 kwietnia 2014 r. umowy leasingu operacyjnego o (...) zawartej z (...) mienie w postaci samochodu ciężarowego marki M. (...) o numerze rejestracyjnym (...) i numerze nadwozia (...) o wartości 276 750 zł na szkodę (...) SA z siedzibą we W. przy czym mienie to stanowi mienie znacznej wartości,

to jest o czyn z art. 284§2 k.k. w zw. z art. 294§1 k.k.

IV. w okresie od 26 września 2017 r. do 27 marca 2018 r. w miejscowości W. gm. G. jako właściciel Firmy Handlowo Usługowej (...) przywłaszczył mienie powierzone mu na podstawie zawartej w dniu 23 października 2014 r. umowy leasingu operacyjnego o (...) zawartej z (...) mienie w postaci samochodu ciężarowego specjalnego pompogruszki marki M. (...) o numerze rejestracyjnym (...) numerze nadwozia (...) o wartości 415 740 zł na szkodę (...) SA z siedzibą we W. przy czym mienie to stanowi mienie znacznej wartości,

to jest o czyn z art. 284§2 k.k. w zw. z art. 294§1 k.k.

V. w okresie od 29 sierpnia 2017 r. do 27 czerwca 2018 r. w miejscowości W. gm. G. jako prezes zarządu firmy (...) Sp. z o. o. przywłaszczył powierzone mu na podstawie umowy zawartej w dniu 23 grudnia 2015 r. umowy leasingu operacyjnego o (...) zawartej z (...) mienie w postaci spycharki gąsiennicowej (...) o numerze seryjnym (...) o wartości 434 182,13 zł na szkodę (...) SA z siedzibą we W. przy czym mienie to stanowi mienie znacznej wartości,

to jest o czyn z art. 284§2 k.k. w zw. z art. 294§1 k.k.

VI. w okresie od 01 sierpnia 2017 r. do 20 września 2018 r. w miejscowości W. gm. G. jako właściciel Firmy Handlowo Usługowej (...) przywłaszczył mienie powierzone mu na podstawie zawartej w dniu 8 grudnia 2016 r. umowy leasingu operacyjnego o (...) zawartej z (...) SA mienie w postaci maszyny do robót drogowych rozścielacza (...) o wartości 178 000 zł na szkodę ww Funduszu,

to jest o czyn z art. 284§2 k.k.

VII. w okresie od 01 sierpnia 2017 r. do 20 września 2018 r. w miejscowości W. gm. G. jako właściciel Firmy Handlowo Usługowej (...) przywłaszczył mienie powierzone mu na podstawie zawartej w dniu 20 grudnia 2016 r. umowy leasingu operacyjnego o (...) zawartej z (...) SA mienie w postaci koparko ładowarko spycharki marki L. (...) o wartości 170 000 zł na szkodę ww Funduszu,

to jest o czyn z art. 284§2 k.k.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2019 r.:

I. oskarżonego S. W. uniewinnił od popełnienia czynów z pkt od I do V i w tej części kosztami procesu obciążyć Skarb Państwa,

II. oskarżonego S. W. uznał za winnego popełnienia czynów z pkt VI i VII z tym ustaleniem, że zostały popełnione w krótkich odstępach czasu z wykorzystaniem takiej samej sposobności i stanowią ciąg przestępstw określony w art. 91 § 1 k.k., a wartość urządzeń wynosiła: maszyny do robót drogowych rozścielacza (...) - 190 950 zł, koparko - ładowarko

- spycharki marki L. (...) - 129 200 zł i za to skazał go i wymierzył na podstawie art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności,

III. na podstawie art. 69 § 1 k.k., art. 70 § 1 k.k., art. 72 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił tytułem próby na okres lat 2 (dwóch) zobowiązując oskarżonego do informowania sądu o przebiegu okresu próby,

IV. na podstawie art. 46 § 1 k.k. nakazał oskarżonemu S. W. aby wydał pokrzywdzonemu (...) S.A. z siedzibą we W. sprzęt w postaci rozścielacza (...) o nr seryjnym (...) oraz koparko - ładowarko - spycharki marki L. (...), nr seryjny (...) w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku;

V. na podstawie 627 k.p.k. i art. 1 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz. U. z 1983 r. Nr 49, poz. 223 z późn. zm.) zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa w 2/7 koszty sądowe w tym opłatę w kwocie 90 (dziewięćdziesiąt) złotych.

Apelację od przedmiotowego wyroku w części dotyczącej skazania oskarżonego i rozstrzygnięć z tym związanych wywiódł obrońca S. W., który na podstawie art. 438 pkt 1. 3 i 4 k.p.k. w zw. z art 427 § 1 k.p.k., zarzucił:

1) błędne ustalenie stanu faktycznego w zakresie zamiaru oskarżonego, który wbrew stanowisku Sądu w żadnym razie nie działał w realiach sprawy w bezpośrednim, z góry i ściśle określonym celu przywłaszczenia i trwałego włączenia cudzych rzeczy do swojego majątku i do tego - ze świadomością uczynienia właścicielowi nieodwracalnej i znacznej szkody, lecz jedynie z planem nietrwałego nad nimi władania, tylko celem podtrzymania funkcjonowania zagrożonego upadkiem przedsiębiorstwa, choć ze świadomością bezprawności cywilnej tego zadziałania i godząc się na ewentualną odpowiedzialność odszkodowawczą, przy czym bynajmniej nigdy nie chciał i nie planował oskarżony rzeczy przejąć dla siebie;

2) obrazę prawa materialnego, tj. art. 284 § 2 k.k. poprzez wadliwą jego wykładnię, polegającą na uznaniu, że sprzeniewierzenia rzeczy można dokonać w warunkach braku zaistnienia skutku w postaci trwałego, nieodwracalnego pozbawienia właściciela władztwa nad rzeczą i w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie tego przepisu w ustalonym stanie faktycznym, z którego oczywiście wynika brak nastąpienia owego skutku;

3) rażącą niewspółmierność kary, którą w realiach sprawy - gdzie oskarżony postępował jedynie w warunkach desperackich prób ratowania przedsiębiorstwa, stanowiącego jedyne źródło dochodu zarówno jego rodziny jak i kilkudziesięciu pracowników, a nadto tylko z zamiarem czasowego wykorzystania maszyn budowlanych, niezbędnych ażeby ograniczyć koszty i szkodę wyrządzoną przez bulwersująca decyzję Powiatowej (...) Drogowej w O., której bezprawna blokada możliwości wywozu kruszywa z kopalni (...) spowodowała u oskarżonego ekonomiczną katastrofę - należy uznać za absolutnie nieadekwatną, albowiem powinna ona, przy ewentualnie niekorzystnym rozstrzygnięciu co do winy oskarżonego - przyjąć formę kary grzywny, względnie ograniczenia wolności.

Mając na względzie powyższe naruszenia na podstawie art. 427 § 1 k.p.k. w zw. z art. 437 § 2 k.p.k. wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie odmiennie co do istoty sprawy poprzez uniewinnienie oskarżonego od zarzucanych mu czynów, względnie - o warunkowe umorzenie postępowania.

Ponadto wniósł o zasądzenie na rzecz oskarżonego zwrotu kosztów postępowania za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelację obrońcy oskarżonego zmierzającego do uzyskania efektu w postaci uniewinnienia S. W. od popełnienia przypisanych mu czynów uznać należy za zasadną.

Abstrahując od ułomności w zakresie konstrukcji skargi, zgodzić się należy ze stanowiskiem jej autora, iż wyrok w postaci zaoferowanej przez Sąd I instancji w kontekście całokształtu materiału dowodowego ostać się nie może.

Na wstępie niniejszych rozważań zwrócić należy jednakże uwagę na nietrafność formułowania zarzutu obrazy prawa materialnego. Przypomnieć w tym miejscu wypada, iż na gruncie utrwalonego stanowiska doktryny i praktyki orzeczniczej podstawa odwoławcza oparta na treści art. 438 pkt 1 k.p.k. aktualizuje się tylko wtedy, gdy do prawidłowo ustalonego stanu faktycznego zastosowano niewłaściwy przepis prawa materialnego lub nie zastosowano właściwego. Skoro zaś stan faktyczny nie jest przyjmowany przez apelującego, albowiem kwestionowane są ustalenia Sądu o podmiotowej stronie przestępstw przypisanych S. W., które należą do faktycznych podstaw orzeczenia, zarzut nazwany obrazą prawa materialnego jest w istocie zarzutem błędu w ustaleniach faktycznych.

Powyższa niedoskonałość nie wyklucza kontroli instancyjnej i uznania skuteczności skargi, której autor, ale już w części motywacyjnej w sposób wszechstronny odnosi się do spornego zagadnienia przywołując argumenty, które zasługują na aprobatę Sądu Apelacyjnego, statuując tym samym wyprowadzenie tezy o wadliwości stanowiska Sąd I instancji. Ich charakter daje też asumpt do przyjęcia, iż wadliwość ustaleń faktycznych jest rezultatem nieprawidłowego zastosowania norm art. 7 i 5 § 2 k.p.k. do zgromadzonych w sprawie dowodów.

Przede wszystkim, na wstępie niniejszych rozważań odwołać się należy do wykładni przepisów prawa materialnego w kontekście odpowiedzialności S. W., co też trafnie zaakcentowała obrona.

Przywłaszczenie, a w realiach tej sprawy sprzeniewierzenie określone treścią art. 284 § 2 k.k. rozumieć należy jako rozporządzenie jak swoją własnością cudzą rzeczą ruchomą lub cudzym prawem majątkowym z wykluczeniem osoby uprawnionej – włącznie do majątku sprawcy legalnie posiadanej cudzej rzeczy lub podejmowanie czynności, które wskazują, iż sprawca traktuje cudzą rzecz jakby był jej właścicielem.

Warunkiem konstytutywnym odpowiedzialności na płaszczyźnie znamion strony podmiotowej jest określony cel działania sprawcy objęty jego świadomością i wolą, a sprowadzający się do definitywnego i trwałego włączenia rzeczy cudzej do swojego majątku przy nieodwracalnym charakterze szkody powstałej w majątku osoby pokrzywdzonej.

Zamiar pozbawienia własności rzeczy uzewnętrzniiony może być poprzez bezprawne zatrzymanie rzeczy cudzej, odmowę jej zwrotu ale tylko wtedy, gdy z okoliczności sprawy wynika bez żadnych wątpliwości, że celem działania sprawcy było uczynienie z cudzej rzeczy swojej własności – a zatem zamiar musi być określony jednoznacznie.

Samo bezprawne zatrzymanie rzeczy i wykorzystanie jej niezgodnie z zasadami i wolą osoby posiadającej prawa do rzeczy nawet jeżeli sprawca działa w celu osiągnięcia korzyści majątkowej nie statuuje jeszcze uznania, iż doszło do realizacji znamion omawianej normy.

Przenosząc wyżej poczynione uwagi ogólnej natury na grunt niniejszej sprawy w pełni zgodzić się należy ze stanowiskiem apelującego, iż zebrany materiał dowodowy nie legitymuje do wyprowadzenia tezy, iż oskarżony w odniesieniu do dwóch maszyn istotnych z punktu widzenia funkcjonowania jego firmy i realizacji przyjętych na siebie zobowiązań, a mianowicie maszyny do robót drogowych rozściełacza (...) i koparko-ładowarko-spycharki marki L. (...), których leasingodawcy nie zwrócił działał z zamiarem ich trwałego zatrzymania dla siebie.

Uprawniony w tej materii pozostaje pogląd obrony, iż odmowa zwrotu maszyn na rzecz (...) SA, po wypowiedzeniu umów leasingu operacyjnego w numerach (...) i (...) podyktowana była swoistym aktem desperacji w zakresie ratowania przedsiębiorstwa, które co więcej, z przyczyn od niego niezależnych znalazło się w trudnym położeniu ekonomicznym.

Znamienne w tym zakresie są słowa samego oskarżonego, który twierdził, że nie zwracał sprzętu, bo jedyną szansą na wyprowadzenie firmy na finansową prostą było wykonanie usług dla innych podmiotów tymi maszynami.

Postawa taka jest niewątpliwie nieetyczna, sprzeczna z zasadami obrotu gospodarczego i z postawą rzetelnego przedsiębiorstwa, tym niemniej tak jak trafnie podnosi skarżący w sytuacji, gdy S. W. od samego początku miał świadomość konieczności zwrotu maszyn i liczył się z obowiązkiem naprawienia szkody wynikający z zatrzymania i wykorzystania cudzych rzeczy, jego odpowiedzialność winna być oceniana na gruncie regulacji cywilnoprawnych.

Przedmiotowe stwierdzenie znajduje przełożenie w materiale dowodowym.

Abstrahując od ugody zawartej w dacie 10 czerwca 2019 r. mocą której dłużnik Firma Handlowo Usługowa (...) zobowiązał się spłacić (...) SA w siedzibą we W. (następcy (...) SA z siedzibą we W.) wierzytelności wynikające z rozwiązania wyżej wymienionych umów leasingu w kwocie 474,921,24 zł. i sukcesywnego uiszczania tych należności w ustalonych ratach (k.656-660) odwołać się należy do wyjaśnień oskarżonego, który na każdym etapie postępowania deklarował wywiązanie się ze swoich zobowiązań twierdząc, że chce maszyny wykupić, dogadać się z firmą leasingową i za nie zapłacić, jak tylko coś zarobi, podkreślając jednocześnie, iż cały czas spłaca zadłużenie związane z funkcjonowaniem jego firmy.

Nie bez znaczenia pozostają też zeznania świadków, w tym D. G. pracownika firmy windykacyjnej prowadzącej w okresie od jesieni 2017 r. do wiosny 2018 r. czynności windykacyjne na rzecz (...) Funduszu (...) (k.502), w których to przyznawał, że oskarżony aczkolwiek nieregularnie, to jednakże do wiosny 2018 r. dokonywał częściowych wpłat (były to kwoty około 10.000 zł.) podając jednocześnie, że przy kilkukrotnych spotkaniach z nim S. W. nie chcąc wydać maszyn twierdził, że za nie zapłaci.

Aczkolwiek dowody te nie umknęły uwadze Sądu I instancji, tym niemniej z ich oceny Sąd ten wyprowadził wnioski, których nie da się zaaprobować w nawiązaniu do treści art. 7 k.p.k., bez narażania się na zarzut obrazy art. 5 § 1 k.p.k.

Co więcej uzasadniając swoje stanowisko w tej materii. Sąd Okręgowy wyszedł z założenia, że skoro okres wpłat rat leasingowych za obie te maszyny nie obejmował nawet 1/3 okresu umów z nimi związanych, to przy ich wartości deklaracje składane przez oskarżonego uznać należy za gołosłowne, a tym samym w ocenie Sądu aktualizuje się zamiar ich przywłaszczenia.

Jest to rozumowanie błędne zwłaszcza jeśli się rozważy, iż wyznacznikiem sprzeniewierzenia maszyn żadną miarą nie może być czasokres pozostały do wykonania umowy leasingu operacyjnego.

W realiach tej sprawy autor skargi słusznie podnosi, iż kwestia ta nie powinna mieć znaczenia przy ocenie subiektywnego nastawienia S. W. i oceny postaci jego zamiaru w aspekcie bytu art. 284 § 2 k.k.

Uwaga ta jest tym bardziej uprawniona, jeśli się zważy, iż zbliżone okoliczności faktyczne z jednej strony legły u podstaw skazania oskarżonego za przywłaszczenie powierzonych mu na podstawie umów leasingu maszyn, a mianowicie maszyny do robót drogowych i koparko ładowarko sypcharki, a z drugiej przełożyły się na wydanie wyroku uniewinniającego w odniesieniu do pozostałych maszyn będących przedmiotem leasingu do wydania, których pokrzywdzonym podmiotom dochodziło już po wszczęciu postępowania.

Mając to wszystko na uwadze, kierując się wskazaniem wynikającymi z literalnego brzmienia art. 5 § 2 k.p.k. Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji, z mocy art. 632 pkt 2 k.p.k. kosztami procesu obciążając Skarb Państwa i w trybie regulacji przewidzianych przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2018.265.j.t) określając wysokość poniesionych przez S. W. kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem I i II instancji.

AK/aw